หัวข้อวิทยานิพนธ์	รูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการคลังวัคซีนระดับอำเภอโดยเภสัชกรในจังหวัดภาคเหนือตอนบน
ผู้เขียน	นางสาวจงรักษ์ ชำนาญยา
ปริญญา	เภสัชศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเภสัชกรรม)
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ.ดร.ภญ.หทัยกาญจน์ เชาวนพูนผล

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการคลังวัคซีนระดับอำเภอโดยเภสัชกรในจังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยใช้แนวคิดการจัดการ ด้านการวางแผน การจัดระบบงาน การนำ/สั่งการ และการควบคุม รวมถึงศึกษาปัจจัยเอื้อ ปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารจัดการคลังวัคซีนระดับอำเภอโดยเภสัชกร ในจังหวัดภาคเหนือตอนบน รูปแบบการวิจัยใช้เชิงปริมาณ ร่วมกับ การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาในกลุ่มเภสัชกรผู้รับผิดชอบคลังวัคซีนระดับอำเภอของโรงพยาบาลชุมชน สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน การศึกษาแบ่งเป็น 2 ระยะ การศึกษาระยะที่1 ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเภสัชกรผู้รับผิดชอบคลังวัคซีนระดับอำเภอ จำนวน 60 ราย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การศึกษาระยะที่2 ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มเภสัชกรผู้รับผิดชอบคลังวัคซีนระดับอำเภอ จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 14 ราย

ผลการศึกษาพบว่า 1)การวางแผน ร้อยละ 66.7 ไม่มีการกำหนดแผนการดำเนินงานคลังวัคซีนระดับอำเภอเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ดำเนินการเป็นงานประจำ ในส่วนที่มีกำหนดแผนจะเป็นแผนงาน/โครงการในระยะ 1 ปีงบประมาณ (แผนระยะกลาง) ส่วนใหญ่เป็นแผนการนิเทศและการอบรม การให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการเก็บรักษาวัคซีนมากที่สุด 2)การจัดระบบงาน โครงสร้างการบริหารจัดการคลังวัคซีนระดับอำเภอ มีกลุ่มงาน/ฝ่ายเภสัชกรรมเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยบริการลูกข่าย กลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัวและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ผู้รับผิดชอบหลักในการบริหารจัดการคลังวัคซีนระดับอำเภอ คือเภสัช

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

กรผู้รับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์ มีการมอบหมายงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร เภสัชกรจะทำหน้าที่ในกิจกรรม การนิเทศติดตามหน่วยบริการลูกข่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.3 และการทำลายวัคซีนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.9 3)การนำ/สั่งการ พบว่า การใช้ภาวะผู้นำ เภสัชกรผู้รับผิดชอบคลังวัคซีนระดับอำเภอ ร้อยละ 76.3 มีการจัดการแบบเน้นการทำงานเป็นทีม การติดต่อสื่อสารและการประสานงาน ใช้การสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้ปฏิบัติงาน มีการประสานงานแนวราบ ส่วนการประสานกับหน่วยงานระดับสูงขึ้นไป เป็นเรื่องของการขอรับการจัดสรรด้านงบประมาณและอัตรากำลัง การจูงใจและสร้างขวัญกำลังใจ มีการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรคลังวัคซีนและหน่วยบริการลูกข่าย การให้คำปรึกษาแก่ทีมงานเมื่อเกิดปัญหาการปฏิบัติงาน การให้ทีมงานเข้าร่วมประชุมและส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารจัดการคลังวัคซีน การส่งเสริมให้ทีมงานได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรม ศึกษา ดูงาน การอำนวยการในการจัดซื้อจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็นเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานคลังวัคซีน และ 4)การควบคุม ร้อยละ 50.0 มีการจัดทำบัญชี วัสดุ/อุปกรณ์/ครุภัณฑ์เกี่ยวกับคลังวัคซีน ทั้งที่ได้รับการสนับสนุนหรือจัดซื้อจัดหาเพิ่มเติมไว้เป็นปัจจุบัน กิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติน้อย ได้แก่ การนำเสนอผลงานของการบริหารจัดการคลังวัคซีนระดับอำเภอ ในเวทีงานคุณภาพต่างๆ การนำเครื่องมือคุณภาพและระบบสารสนเทศมาใช้ ในกระบวนการควบคุม มีการนำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการบริหารคลังวัคซีน และการใช้เครื่องมือคุณภาพ CQI มาใช้เพื่อการพัฒนางาน

ปัจจัยเอื้อต่อการบริหารจัดการคลังวัคซีนระดับอำเภอ ได้แก่ 1)เจ้าหน้าที่ระดับ รพ.สต.ให้ความร่วมมือและมีการปฏิบัติตามมาตรฐาน 2)การให้ความสำคัญและชัดเจนในระดับนโยบายของผู้บริหาร 3)การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการบริหารจัดการคลังวัคซีนระดับอำเภอ ได้แก่ 1)โรงพยาบาลอยู่ในพื้นที่ที่มีความห่างไกล รวมถึงระยะทางระหว่างโรงพยาบาลกับหน่วยบริการลูกข่ายที่ห่างไกล 2)เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับ รพ.สต มีการโยกย้ายบ่อย รวมถึงการไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางคลังวัคซีนระดับอำเภอที่วางไว้ 3)ผู้บริหารระดับ CUP ไม่ได้เห็นความสำคัญของงานวัคซีน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	Models and Management Process of District Vaccine Inventory by Pharmacists in Upper Northern Provinces of Thailand
Author	Ms. Jongrak Chumnanya
Degree	Master of Pharmacy (Pharmacy Management)
Advisor	Asst. Prof. Dr. Hathaikan Chowwanapoonpohn

ABSTRACT

The objectives of this descriptive study were 1)Model and management process of district vaccine inventory by pharmacists in upper northern provinces of Thailand, 2)Supportive factors of management process of district vaccine inventory by pharmacists in upper northern provinces of Thailand, 3)Problem and obstacle of management process of district vaccine inventory by pharmacists in upper northern provinces of Thailand by using quantitative research along with qualitative research. This study use management concept such as planning, organizing, leading/directing and controlling within the group of pharmacists responsible for district vaccine inventory of community hospitals under the ministry of health in 8 provinces of upper northern Thailand. The study was divided into two phases; the first phase, the researcher collected data using questionnaires conducted with 60 pharmacists who are responsible for district vaccine inventory. The data gained were analyzed yielding percentage, averages and standard deviations. The second phase, using in-depth interviews conducted with 14 pharmacists who are responsible for district vaccine inventory.

The results showed that: 1) Planning, 66.7 percent has no written plan for district level vaccine inventories. Planning was executed as part of routine operation. Existing plans are in short plan/ 1 fiscal year planning (medium term planning). Most of the plans related to exhibitions and training. Sample groups give vaccine inventories maintenance as most priority. 2) Organizing, district vaccine inventory management structure includes groups/pharmacy department as core

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

working group functioning with unit network, family medical work and district health office. Core responsibilities over district level vaccine inventories lies on the pharmacist controlling medical supplies. Job description was well documented. Pharmacist involves mostly exhibition and following up with networks up to 96.3 percent while least involves in vaccine destroying only 42.9 percent. 3)Leading/directing found that 1) Leadership, 76.3 percent of pharmacists responsible for district vaccine inventory applied Team Management tactics. 2) Communication and cooperation, direct communication was applied among operators as part of horizontal communication. Upward communication to higher level involves budget and manpower request. 3) Motivation and positive reinforcement, friendly working atmosphere and environment was promoted to compliment personnels working on vaccine inventories along with its network. The support extended to advices, suggestions including trouble shooting. Working team were also invited to join and encouraged to take part in vaccine inventories manage and development. Working were also trained to manage in field of purchasing for materials and equipment necessary to district vaccine inventory operation. 4) Controlling, 50.0 percent shown inventories management Report for material/equipment/supplies both supplied and additional purchased. Less publicized activities such as deliveries were made exhibited in various district vaccine inventory management fair. Software for inventories management were also introduced together with CQI tool to improve working quality.

Supporting factor to district vaccine inventory management are 1) Hospital level officers provide adequate cooperation and follow standard operating procedure. 2) Prioritized and clear policy from management. 3) Supporting operation budget. Barriers and obstacles to district vaccine inventory management are 1) Remoted hospital, distanced between hospital and its network. 2) Constant transferred of operational level personnel. District vaccine inventory management policy are not properly followed. 3) CUP level management lack of vaccine management prioritized.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved